

IN MEMORIAM

Antoni Ribes Escolà (Lleida, 1968-2014)

Fotografia cedida per Ma. Teresa Ribes Escolà

Antoni Ribes Escolà, una de les promeses més importants del nostre país en el camp entomològic, ha mor la nit de l'1 al 2 de desembre mentre dormia a l'edat de 46 anys.

Aquest il·ludenc ha estat un naturalista que es va formar a ell mateix. Amb una capacitat de treball inimaginable, ha contribuït, en molt pocs anys, a ampliar enormement el coneixement dels himenòpters a Catalunya i més concretament de la superfamília Chalcidoidea, grup taxonòmic del qual n'estava enamorat.

La nostra relació va començar a finals del 2006 quan va posar-se en contacte amb mi telefònicament, a la Universitat de Barcelona, per fer-me saber que estava treballant amb una pàgina web per difondre els coneixements que ell havia adquirit en els darrers anys en el camp dels himenòpters. Jo he de reconèixer que vaig ser molt escèptic, ja que el què m'estava proposant era un treball enorme per a una persona no avesada al grup. Era per a mi impossible pensar que tingués èxit aquesta proposta que a més es feia de forma completament altruista. Necessitava disposar de milers d'hores, d'una capacitat de síntesi extraordinària i d'una pulcritud extrema per evitar els errors que tan sovintegen en els documents que poden ser consultats en els webs.

Al conèixer-lo personalment, a començaments del 2007, va impressionar-me molt gratament com tenia d'avançat el treball del que m'havia parlat, la meticulositat en dels seus estudis (malgrat no haver cursat mai cap assignatura de en-

tomologia ni de biologia), les manetes prodigioses que tenia per manipular aquests espècimens tan petits, la quantitat d'obres que havia llegit per instruir-se de com procedir (tant generals com tècniques o específiques), la quantitat de material processat en solitud i les ganes que tenia en divulgar els coneixements. En aquell moment vaig canviar completament d'opinió; vaig quedar bocabadat. I així va començar una relació intensa on els meus problemes taxonòmics referits als calcicoideus i els problemes taxonòmics d'altres col·legues, eren resolts per l'Antoni amb rapidesa acompanyant sovint la determinació amb una quantitat d'informació extra que ajudava més encara a avançar en l'estudi que els consultors estaven fent. D'aquesta manera, l'Antoni ha ajudat de forma anònima i impecable a poder dur a terme multitud de publicacions i diverses tesis o tesines en aquests darrers 5 anys. Mai ha tingut un no per col·laborar. Tots els companys als qui he hagut de comunicar aquesta pèrdua han restat sense paraules, i més d'una llàgrima s'ha escapat a l'altra banda del telèfon.

L'Antoni ha estat una persona extraordinàriament estimada degut precisament a la seva manera de ser. El fet de que fos l'únic que estudiés taxonòmicament aquest grup de petits d'himenòpters a Catalunya i Espanya, tant importants des d'un punt de vista pràctic, ja que són parasitoids de molts insectes que poden causar plagues, va portar com a conseqüència que tingués en moments puntuals un excés de treball que sempre va suportar sense queixa. Ens passa a tots, ja que

L'Antoni (en primer terme) mostrejant amb el Dr. Askew prop de les torres del Segre (Fotografia cedida per Dick Askew).

L'Antoni amb el Dr. Askew després d'una sessió de treball, 29.iv.2009 (Fotografia cedida per Dick Askew).

som pocs els que ens dediquem a la taxonomia, i això no ven però tothom ens necessita. L'Antoni ho tenia molt clar, calia ser-hi sempre.

El grup d'estudi escollit per l'Antoni, els calcidoideus i més concretament la família Eulophidae, va fer que establís una relació molt estreta amb el Dr. Askew, el millor especialista (i l'únic que ens queda) d'aquest grup a Europa, després de que en Zdeněk Bouček morís l'any 2011. De fet, els que coneixem mínimament aquest grup de microhimenòpters teníem molt clar que l'Antoni Ribes era sens dubte el digne i natural successor d'en Dick Askew, però la seva mort tant prematura ha truncat aquesta possibilitat i ha fet que perdem per sempre un excel·lent taxònom, una gran persona i un company insubstituïble.

La seva modèstia va fer que comencés a publicar tard, essent la seva primera contribució al 2009, precisament amb el Dr. Askew. D'aleshores ençà ha publicat onze articles descrivint 5 espècies d'Eulophidae. Pel cap baix, dos articles més estan a punt de ser publicats; un d'ells presentat a la SEA (Antonio Melic, *com. pers.*) en el que descriu algunes espècies més i l'altre, del qual tinc la sort de ser-ne coautor, que es publica en aquest número del Butlletí de la ICHN. El mateix Antoni em va fer saber que estaven pendants de descriure's més de 50 noves espècies de Eulophidae.

La meravellosa obra on-line titulada «Microhimenòpters de Ponent» es pot consultar a la xarxa (<http://ponent.atspace.org/fauna/ins/fam/hymenoptera/hymenoptera.htm>). En ella destaca no només el gran nombre d'espècies, sinó també petites diagnosi que ajuden a determinar i reconèixer les diferents espècies d'himenòpters d'aquella àrea geogràfica, juntament amb fotografies fetes amb una cura increïble. Al 2012, el web incloïa 2.654 espècies, principalment de Chalcidoidea, però també d'Ichneumonoidea, Proctotrupoidea, Platygastroidea, Ceraphronoidea, entre d'altres (GBIF: http://www.gbif.es/ic_colecciones.php?ID_Coleccion=9897).

Però aquest naturalista inquiet i preocupat sempre per la difusió, va construir també el portal «Flora i vegetació de Ponent» (<http://tribes.eresmas.net/flora/veg/index.htm>) i va participar en la programació del Portal «Botànica Agrícola

i Forestal» (<http://botanicavirtual.udl.es/>), iniciativa promoguda per la Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agrària de la Universitat de Lleida i per la Universitat Politècnica de Catalunya.

Descansa en pau Antoni.

Juli Pujade-Villar

Universitat de Barcelona. Facultat de Biologia.

Departament de Biologia Animal.

Avda. Diagonal, 645. 08028 Barcelona.

Llistat de publicacions i espècies descrites per l'Antoni Ribes

RIBES ESCOLÀ, A. & ASKEW, R. R., 2009. Chalcidoidea (Hymenoptera) reared from fruits of *Juniperus phoenicea*, with descriptions of three new species. *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, 45: 109-121

Aprostocetus galbulus Ribes, 2009

PONS, X., LUMBIERRES, B., RIBES, A. & STARÝ, P. 2011. Parasitoid complex of alfalfa aphids in an IPM intensive crop system in northern Catalonia. *Journal of Pest Science*, 84 (4): 437-445.

RIBES, A. 2011. Some Chalcidoidea (Hymenoptera) from Lleida new to the Spanish fauna. *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, 48: 337-343.

RIBES, A. 2011. A new species of *Hyssopus* Girault from Spain and France (Hymenoptera: Chalcidoidea: Eulophidae). *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, 48: 237-241.

Hyssopus mediterraneus Ribes, 2011

FERRER-SUAY, M., SELFA, J., RIBES, A. & PUJADE-VILLAR, J. 2012. Contribucions al coneixement dels Charipins de Catalunya (Insecta, Hymenoptera). *Orsis*, 26: 117-138.

HASANSHAHI, G., ABBASIPOUR, H., JAHAN, F., RIBES, A. & ASKEW, R. 2013. New record of *Brachymeria albicrus* (Klug) (Hymenoptera: Chalcididae), a pupal parasitoid of the cabbage white butterfly, *Pieris rapae* (Linnaeus) from Iran. *Journal of Biological Control*, 27 (2):124-125.

PUJADE-VILLAR, J., GOULA GOULA, M., BLAS ESTEVAN,

- M. & RIBES, A., 2013. Noves citacions de *Pediaspis aceris* (Gmelin, 1790) a Catalunya (Hymenoptera: Cynipidae) i dels seus parasitoides (Hymenoptera: Chalcidoidea). *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*, 77: 169-170.
- FERRER-SUAY, M., SELFA, J., RIBES, A. & PUJADE-VILLAR, J. 2013. A key of the Charipinae (Hymenoptera, Cynipoidea, Figitidae) from Spain, including new records and species. *Boletín de la Asociación Española de Entomología*, 37 (3-4): 315-341.
- RIBES, A. 2013. A new species of *Baryscapus* Förster from Spain (Hymenoptera: Chalcidoidea: Eulophidae), associated with galls on *Artemisia herba-alba*. *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, 52: 71-78.
- Baryscapus brevicornis* Ribes, 2013**
- GABARRA, R., ARNÓ, J., LARA, L., VERDÚ, M. J., RIBES, A., BEITIA, F., URBANEJA, A., TÉLLEZ, M. M., MOLLÁ, O. & RIUDAVETS, J., 2014. Native parasitoids associated with *Tuta absoluta* in the tomato production areas of the Spanish Mediterranean Coast. *Biocontrol*, 59: 45-54.
- RIBES, A. 2014. Two new species of *Baryscapus* Förster from Spain (Hymenoptera: Chalcidoidea: Eulophidae). *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa*, 54: 51-60.
- Baryscapus salsolae* Ribes, 2014**
- Baryscapus artemisiae* Ribes, 2014**